

1972-óta

Köztisztasági Egyesülés

Javaslatok a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás finanszírozási problémáinak megoldásához

2019. április 25.

dr. Csepregi István

Költségnövelő szabályozási, igazgatási tényezők 2012-2018 között

- - **Hulladéklerakási járulék** bevezetése (jelenleg 6000 Ft/tonna)
- - Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal felé fizetendő un. **díjfelügyeleti díj** (100 Ft/fő/év).
- - A **Ht-ból adódó egyéb közvetlen kötelezettségek** költsége (pl. hulladéklerakó kamerázása).
- - Az **OHÜ minősítés díja és egyéb költsége** (2015-től megszűnt, viszont megjelent a minősítési engedély, megfelelőségi vélemény beszerzése).
- - Az un. **számlakép törvény** (2013. évi CLXXXVIII. törvény) **többletköltségei** (számla formátum, gyakoriság, terjedelem).
- - **Fogyasztóvédelmi többletköltségek** (ügyfélszolgálat, tájékoztatás, honlap stb.).
- - **Közszolgáltatási engedélyeztetés** többletköltsége (közszolgáltatói terv, engedély), amely fokozatosan megszűnt, illetve összeolvadt a minősítési engedélyezéssel.
- - A **kintlévőség behajtásának többletkötelezettségei** (NAV díj, tértivevényes kézbesítés stb.).
- - Az un. **Robin Hood adó** (energiaszolgáltatók jövedelemadója) hatálya alá kerülése a hulladékgazdálkodási közszolgáltatóknak.
- - Az **igazgatási szolgáltatási díjak** emelkedése.
- - **Adminisztratív és ahhoz kapcsolódó terhek növekedése** (több engedélyező, ellenőrző hatóság, több ellenőrzés, újabb nyilvántartás vezetési kötelezettség, adatszolgáltatás költségei, lásd MEKH, OHÜ stb.).
- - Az **egyéb költségelemek megjelenése, növekedése** (ÁFA emelkedés, üzemanyag árak emelkedése, útdíj, GKI vizsga, EKAER stb.).
- - A **házhoz menő elkülönített hulladékgyűjtési rendszer** kialakításának és üzemeltetésének költségei.
- - A természetes személy ingatlanhasználók **gyűjtőedény cseréjének és következményeinek gazdasági hatásai**.
- - **A rezsicsökkentés hatása (több lépcsőben)**.
- - **NHKV Zrt.** Hatása
- - A folyamatosan növekvő **minimálbér és garantált bérminimum és járulék emelések költségei**
- - Hulladék **államosítása**

Hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díj

- Díjképzés:
- a **vegyes hulladék mennyiségével arányosan**, a költségekre, továbbá az árakra, illetve a díjra vonatkozó közgazdasági összehasonlító elemzések felhasználásával úgy kell megállapítani és szabályozni, hogy
 - a díj a költséghatékony hulladékgazdálkodási közszolgáltatásra, a közszolgáltatás hatékonyságának javítására, a kapacitások hatékony igénybevételére, a közszolgáltatás minőségének folyamatos javítására, valamint a környezetterhelés csökkentésére ösztönözzön,
 - az e törvény szerinti céltartalék összege, a folyamatos hulladékgazdálkodási közszolgáltatás indokolt költségei, a környezetvédelmi kötelezettségek teljesítésének indokolt költségei, a közszolgáltatás tartós ellátásához, fejlesztéséhez szükséges indokolt költségek, továbbá a hulladékgazdálkodási közszolgáltatással érintett hulladékgazdálkodási létesítmény bezárásának, rekultivációjának, utógondozásának és monitoringjának indokolt költségei figyelembevételre kerüljenek
- **díjalapot csökkenteni kell** a közszolgáltatás ellátásához biztosított költségvetési, önkormányzati támogatással, a hulladék hasznosításából vagy hasznosítás céljára történő értékesítéséből származó bevétellel
- Egy éves időszakra
- ÁFA nélkül számított egységnyi díjtétel
- Egytényezős vagy kéttényezős

Rezsicsökkentés, némi egyszerűsítéssel

2013. 01.01. – 2013. 06.30. Ht. (eredeti) 91. §

2013. 07. 01.-től (rezsicsökkentés I.) – 2013. 10. 22.:

- Természetes személy/költségvetési szerv/ azonos jogállású:

- 2012. 04. 14. díj x 1,042 x 0,9

- Gazdálkodó szervezet:

- 2012. 12.31. díj x 1,042

2013. 10.22. (rezsicsökkentés II.)

- Természetes személy/költségvetési szerv/ azonos jogállású:

- 2012. 04. 14. díj x 1,042 x 0,9

DE

- „Ha a (2) vagy a (2d) bekezdés szerint megállapított díj 2013. július 1-jét követően legalább 10%-kal nem alacsonyabb a 2013. június 30-án alkalmazott díjnál, akkor a közszolgáltató köteles azt legalább annyival csökkenteni, hogy a fizetendő díj a 2013. június 30-án alkalmazott díjnál legalább 10%-kal alacsonyabb legyen”

Mi jár a közszolgáltatónak? Szolgáltatási díj

- A szolgáltatási díjban a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás teljes közvetlen költsége megtérítésre kerül, így a haszonanyag értékesítéséről a Koordináló szerv gondoskodik úgy, hogy a közszolgáltató valamennyi haszonanyagot köteles a Koordináló szerv által kijelölt szervezetnek átadni. (69/2016. Korm. rendelet)
- **(Közvetlen költségnek** nevezzük azokat a költségeket, amelyeket a vállalati tevékenység során valamilyen mértékben valamely termékhez, vagy szolgáltatáshoz lehet kötni. Közvetlen költség például a termék alapanyagának beszerzési költsége, vagy a termelés során felhasznált eszközök költségei.)
- <http://ecopedia.hu/kozvetlen-koltseg>

Szolgáltatási díj számítása

- A szolgáltatási díj számításának általános képlete a miniszteri rendelet 1. melléklet szerint:

$$\left[\left(S + \sum_{i=1}^9 K_{Poz,i} - \sum_{i=1}^{10} K_{Neg,i} \right) \times N \times M \right] - \sum_{i=1}^5 C_i$$

- S : standard díj [Ft/liter] 2. melléklet
- $K_{Poz,i}$: pozitív korrekciós tényező [Ft/liter]
- $K_{Neg,i}$: negatív korrekciós tényező [Ft/liter]
- M : ürített mennyiség [liter*] * A liter mennyiség az adott közszolgáltatási terület tekintetében a közszolgáltatási díj alapjául szolgáló liter mennyiség alapján kerül meghatározásra.
- N : népsűrűség tényező 5. melléklet
- C_i : egyösszegű levonás [Ft]

- A korrekciós tényező számítás általános képlete a miniszteri rendelet 1. melléklete szerint:

$$K_{X,i} = \sum_{j=1}^n A_{j,i} \times E_i \times L$$

- $A_{j,i}$: Az előírt teljesítésből származtatott arányszám
- E_i : korrekció értéke [Ft/liter] lásd: miniszteri rendelet 3. és 4. melléklet táblázat
- L : lakossági tényező lásd: miniszteri rendelet 5. melléklet

A vesztes(éges) helyzet, avagy mire elég a szolgáltatási díj

Csoda a veszteséges ágazat?

- Növekvő terhek (költségek)
- Csökkenő bevétel
- Ösztönzés hiánya
- Negatív kommunikáció
- Értéktelenség (anyagi és társadalmi értelemben)
- Pótcselekvések
- Munkaerőhelyzet

1972-óta
Köztisztasági Egyesülés

A veszteség négy típusa:

- **Kevés bevétel (forrás probléma)**
- **Ami bevétel van kiszámíthatatlan, tervezhetetlen (likvid probléma)**
- **Saját bevétel elvonása (érdekeltség probléma)**
- **Halasztott kötelezettség (felélési probléma)**

Blokkszerű javaslatok (kombinálhatók, csak az ágazat terhei csökkenjenek, bevételei növekedjenek)

Kérdésem: szennyező fizet elv, vagy szolidaritási elv?

Megállapítás:

„A megfizethető díjszint megtartása társadalmi érdek, de az a szolgáltatás színvonalának garantálása is; ehhez viszont **a kieső bevételeket más módon folyamatosan pótolni kell(ene).**”

„A közszolgáltatás hosszú távú kiszámíthatóságának is alapja:

- **a szennyező fizet elvének elsődlegességére épülő, a közszolgáltatás ellátását biztonságossá tevő finanszírozási rendszer megteremtése,**”

„....a díjképzés révén a szennyező átlátható és követhető módon megfizeti szennyezésének költségeit.”

„- a rezsicsökkentés 6 éve a közszolgáltatás minden igénybevevőjét, azaz nem csupán a lakosságot támogatja. A rezsicsökkentés világos és indokolt célja, azaz a lakossági terhek csökkentése mellett **a vállalkozások hulladékgazdálkodással kapcsolatos költségterheinek csökkentése nem szükségszerű,** ezért rájuk nézve nem indokolható a szennyező fizet elvének figyelmen kívül hagyása, a díj megelőzést szolgáló hulladékgazdálkodást ösztönző hatásának korlátok közé szorítása;”

„Ugyanakkor megfontolandó, hogy az új finanszírozási rendszerben **miként alkalmazható az Alkotmánybíróság szolgáltatás-ellenszolgáltatás arányosságára épülő gyakorlata**, amikor az ingatlanhasználók által fizetett közszolgáltatási díj a közszolgáltatás tényleges költségének kevesebb, mint felét fedezik, és a közszolgáltatók tevékenységükért az NHKV Zrt.-től kapják a **közszolgáltatási díjtól függetlenített szolgáltatási díjat**, és egyre növekszik a rendszer állami támogatása a központi költségvetésen keresztül.”

„Gazdálkodjon bármilyen racionálisan és hatékonyan egy közszolgáltató a szolgáltatási díj **több hónapos kését nem képes ellensúlyozni.**”

„Így az **OHKT-ben való a haszonanyag mennyiségére és minőségére vonatkozó előírások** (valamint az erre alapozott szolgáltatási díj korrekciós tényezői) **a kitűzött cél elérésére nem alkalmasak, ezért kontraproduktívak.** „

1. Rezsicsökkentést érintő javaslatok

1.1. A rezsicsökkentés átalakítása szociálisan érzékeny, kompenzációs rezsicsökkentéssé

- Az ingatlanhasználók által fizetendő hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díj (HKD) kerüljön rendeleti úton megállapításra (REGIONÁLISAN, vagy TELEPÜLÉSI szinten)
- Az ingatlanhasználók a HKD megfizetésére legyenek kötelesek, de egyes csoportjaikat illesse meg a rezsicsökkentés (mint kedvezmény), vagy mentesség
- Az így kieső részt a központi költségvetés kompenzáció címén térítse meg az NHKV Zrt-nek

1.2. A természetes személyek teljes körére vonatkozó rezsicsökkentés fenntartása

- a) Az ingatlanhasználók által fizetendő hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díj (HKD) kerüljön rendeleti úton megállapításra (REGIONÁLISAN, vagy TELEPÜLÉSI szinten)
- b) **A természetes személy és azzal azonos jogállású ingatlanhasználók csak a rezsicsökkentett díjat fizetik (RHKD) az NHKV Zrt. felé**
- c) **A HKD és az RHKD közötti különbséget a központi költségvetésben meghatározott fejezeti kezelésű (cél)előirányzatból kompenzáció címén az NHKV Zrt. részére negyedévente átutalják**
- d) **A gazdálkodó szervezetek számára a rezsicsökkentés kivezetésre kerülne, nekik a teljes HKD-t kell fizetniük (nincs burkolt támogatás, piackonform, csekély anyagi hatás)**

Feltételek

- az SZD a **teljes költségalapú elszámolás elvén kell, hogy alapuljon** (a közvetlen/közvetett költség szerinti SZD számítás megszüntetése)
- a közszolgáltatókat megillető **szolgáltatási díj (SZD) nem lehet kevesebb, mint a közszolgáltatási területükre megállapított HKD**
- **folyósítás havi szintű előleg/részlet**, az év utolsó hónapja és a következő év első hónapja szerinti elszámolással
- a **saját bevétel nem számít bele az SZD-be**
- a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást meghaladó, **az állami tulajdonú hulladékkal kapcsolatos tevékenységet** (pl. hasznosítási művelet, termék előállítás, tárolás, hasznosítóhoz szállítás) **PIACI alapon finanszírozza a tulajdonos**

2. Rezsicsökkentést (közvetlenül) nem érintő javaslatok

2.1. Költségelszámolás alapú megoldás

A rezsicsökkentés marad, de az **RHKD és a teljes, költségalapú SZD különbözetét a központi költségvetésben meghatározott fejezeti kezelésű (cél)előirányzatból**

- Támogatás címén, vagy**
- Kompenzáció címén, vagy**
- Állami szolgáltatás megrendelés címén**

a fejezetgazda közvetlenül térítse meg az NHKV Zrt-nek (negyedéves időszakonként, utólag), azzal, hogy azt az NHKV Zrt. külön adatszolgáltatás nélkül köteles a közszolgáltatóknak tovább utalni.

2.2. Normatív támogatás alapú megoldás

-az **RHKD-ből képzett SZD mellett a közszolgáltatókat normatív alapú támogatás illetné meg a központi költségvetésből**

- a normatív támogatás a **szolgáltatás színvonalához és az érintett hulladék mennyiségéhez igazodna**

-- az előző évi tényadatok alapján **havi támogatás-előleg járna**, az év utolsó és a következő év első hónapjában történő elszámolással

-- a támogatás **folyósítása az NHKV Zrt-től független lenne**

2. Rezsicsökkentést (közvetlenül) nem érintő javaslatok

2.3. Szolgáltatás megrendelés alapú megoldás

- a megoldás a **HKD-tól teljesen független** (az legyen az állam bevétele)
- az **SZD a teljes, költségalapú elszámoláson nyugszik (piaci díj)**
- az **SZD-t az állam** – mint a közszolgáltatás megrendelője – az **NHKV Zrt. útján fizeti meg a közszolgáltatónak, az SZD az állam által megrendelt (köz)szolgáltatás ellenértéke**
- a megfizetés módja **havi előleg, vagy havi részlet, vagy havi átalány, de éves elszámolással**

Az állami forrás alapja: a környezetvédelmi termékdíj lehetne

80 Md forintot meghaladó összegű éves árbevétele a költségvetésnek, amelyből a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásba gyakorlatilag semmi nem kerül visszaforgatásra!

Miközben:

Kvt. 62. § (1) A környezetet vagy annak valamely elemét **a felhasználása során vagy azt követően** különösen terhelő, illetőleg veszélyeztető egyes termékek előállítását, behozatalát, forgalmazását, egyszeri termékdíj fizetési kötelezettség terheli.

(5) A termékdíj fizetési kötelezettség alá tartozó **egyed elhasznált termékek visszafogadására és megfelelő kezelésére a termék előállítója, illetőleg forgalmazója**, ideértve az importőrt is, jogszabály rendelkezése alapján kötelezhető.

(6) A visszafogadási kötelezettséggel terhelt termék **termékdíját** — az 59. § (4) bekezdésében foglalt figyelembevételével — **a visszafogadott, elhasznált termékek hasznosítására vagy ártalmatlanítására, illetve az ezt megvalósító beruházások finanszírozására kell fordítani.**

2011. évi LXXXV. törvény Preambuluma:

„Az Országgyűlés, hogy elősegítse az európai uniós és a hazai hulladékgazdálkodási szabályozás által hazánk, illetve a piaci szereplők részére meghatározott környezetvédelmi előírások teljesítését, az alábbi törvényt alkotja:”

3. Költségcsökkentő megoldások

A hulladékgazdálkodás ágazati költségeinek csökkentése

- Hulladéklerakási járulék mentesség, vagy kedvezmény (ez utóbbi 50 %)
- Hulladéklerakási járulék áthárításának megteremtése (likviditás)
- Díjfelügyeleti díj eltörlése, vagy lényeges csökkentése (50 %)
- Robin Hood adó (energiaszolgáltatók jövedelemadója) hatálya alól a hulladékgazdálkodási közszolgáltatók kivonása
- Útdíj alóli mentesség, kedvezmény biztosítása (pl. feltételtől függően)
- Igazgatási szolgáltatási díjak 50 %-os csökkentése
- a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ÁFA-kötelezettségének a mérséklése

4. Egyéb teherviselők bekapcsolása

Körforgásos gazdaság EU csomagja, hulladék irányelv módosítás

„**Kiterjesztett gyártói felelősségfelelősségi rendszer**: a tagállamok által hozott olyan intézkedések együttese, amelyek célja annak biztosítása, hogy a **termékek gyártói viseljék a pénzügyi felelősséget**, illetve a pénzügyi és szervezési felelősséget a **termék életciklusa során a hulladékká válást követően a hulladékkezelésért.**”

Lehetőség és kötelezettség a gyártói felelősségi rendszerek kialakítása

Rendszerekben un. **EPR díj fizetési kötelezettség**

Megoldás:

1. **Éves akkreditált hulladékanalízis** a MEKH, vagy a környezetvédelmi hatóság által a vegyes hulladéokra vonatkozóan.

2. **Az egyes termékek hulladékarányának megfelelően a gyártói felelősségi rendszerek a közszolgáltatóknak arányosan fizetnek az EPR díjból**, mivel a kiterjesztett gyártói felelősség szerinti arányokat ők teljesítik (pl. papír csomagolás x %, az EPR díj x %-a a közszolgáltatókat illeti).